

आचार्यद्वितीयवर्षम् द्वितीयपत्रम्-नव्यन्यायः शैक्षिकनिष्पत्तिः

ग्रन्थः – व्युत्पत्तिवादः(द्वितीयखण्डः) ,

पाठ्यग्रन्थस्यास्य अध्ययनेन छात्राः-

- ❖ अनुमित्यर्थकधातुयोगे द्वितीयार्थान्वयं, विभक्त्यर्थे विभक्त्यर्थान्वयम्, इच्छार्थकधातुस्थले द्वितीयार्थान्वयं, सन्नन्तधातुस्थले अभेदान्वयबोधक्रमं, क्यच्काम्यजन्तधातुस्थले अन्वयक्रमं च ज्ञातुं शक्नुवन्ति।
- ❖ सोदाहरणं कर्मत्रैविध्यम्, “अधिशीङ्स्थासां कर्म” इति सूत्रार्थ-उदाहरणसमन्वयं, “कालाध्वनोरत्यन्तसंयोगे” इति सूत्रार्थ-उदाहरणसमन्वयं, विनाशब्दयोगे शाब्दबोधवर्णनक्रमं, यावच्छब्दस्य द्वैविध्यं, तत्र शाब्दबोधवर्णनं, कर्मप्रवचनीययोगे अन्तरादिशब्दयोगे च द्वितीयार्थतदन्वयबोधवर्णनक्रमं चावगन्तुं शक्नुवन्ति।
- ❖ तृतीयार्थकर्तृत्वान्वयं, “शरदि पुष्यन्ति सप्तच्छदाः” इत्यत्र अन्वयोपपादनक्रमम्, “अन्वयितावच्छेदकावच्छिन्नत्वं विशेषणसम्बन्धे भासते” इति नियमं, “स्वन्तन्त्रः कर्ता” इति सूत्रार्थ-उदाहरणसमन्वयं, णिजन्तस्थले तृतीयार्थान्वयविधानं, तृतीयार्थकरणत्वान्वयक्रमं च विज्ञातुं शक्नुवन्ति।
- ❖ हिनस्तेः प्रवृत्तिनिमित्तं, पदार्थस्य पदार्थैकदेशानन्वयनियमपरिष्कारं, “धूमेन वह्निमनुमिनोति” इत्यत्र अन्वयोपपादने मतभेदं, “विभाषा गुणेऽस्त्रियाम्” इति सूत्रार्थ-उदाहरणसमन्वयं, गुणपदार्थनिर्वचनं चावगन्तुं शक्नुवन्ति।
- ❖ सहशब्दयोगे तृतीयार्थतदन्वयौ, “इत्थंभूतलक्षणे” इति सूत्रार्थ-उदाहरणसमन्वयं, सम्प्रदानत्वपरिष्कारं, सम्प्रदानत्वद्वैविध्यं, चतुर्थ्यर्थतदन्वयक्रमं चावगन्तुं शक्नुवन्ति।

- ❖ “पुष्पेभ्यः स्पृहयति-पुत्राय क्रुध्यति-विप्राय शतं धारयति-एधेभ्यो व्रजति-पाकाय व्रजति” इति स्थलेषु शाब्दबोधवर्णनक्रमं, तादर्थ्य-चतुर्थ्यर्थतदन्वयौ, नमःस्वस्त्यादिशब्दयोगे चतुर्थ्यर्थतदन्वयौ, च्विप्रत्यायार्थतदन्वयौ च ज्ञातुं शक्नुवन्ति।
- ❖ अपादानत्वनिर्वचनं, पञ्चम्यर्थनिष्कर्ष, “भीत्रार्थानां भयहेतुः-वारणार्थानामीप्सितः-आख्यातोपयोगे-जनिकर्तुः प्रकृतिः-भुवः प्रभवः-अन्तर्धौ येनादर्शनमिच्छति-अन्यारादितरते” इत्यादिसूत्रार्थ-उदाहरणसमन्वयं च विज्ञातुं शक्नुवन्ति।
- ❖ सप्तमीपञ्चम्यौ कारकमध्ये” इति सूत्रार्थ-उदाहरणसमन्वयं, निर्धारणषष्ठ्यर्थतदन्वयक्रमं, सप्तम्यर्थतदन्वयौ, “निमित्तात्कर्मयोगे” इति वार्तिकार्थसमन्वयं, “यस्य च भावेन भावलक्षणम्” इति सूत्रार्थसमन्वयं चावगन्तुं शक्नुवन्ति।

*****